

Yrkande

Regionstyrelsen 26 oktober 2021

Delårsrapport 2

Årets första åtta månader av 2021 är fortsatt påverkat direkt och indirekt av pandemin. De direkta och indirekta effekterna av coronapandemin kommer att prägla Region Västerbotten under mycket lång tid framöver. Det är viktigt att slå fast att Region Västerbotten hade riktigt stora och utmanande problem redan innan pandemin som dock har förvärrats i och med en lång och utdragen pandemi. Vårdköerna har inte kunnat arbetas bort utan är fortsatt alldeles för långa. Arbetsmiljö och regionens förmåga att jobba för att bli en mer attraktiv arbetsgivare har inte kunnat prioriteras. Förutsättningarna för många av länets företag har försämrats även om det finns undantag. Kultursektorn har drabbats hårt av alla restriktioner. Pandemin har drabbat bärande delar av samhället kraftigt. Företag skapar resurser till den gemensamma välfärden. När företagen påverkas av pandemin drabbar det välfärden i form av minskade skatteintäkter.

Vi vill framhålla att det har varit en hög arbetsbelastning inom flera verksamheter under perioden, till viss del beroende på pandemin. Flera verksamheter har stora arbetsmiljöutmaningar. Utmaningarna med kompetensförsörjning är fortsatt stora inom flera områden. Inte minst bristen på specialister och barnmorskor är fortsatt problematiskt. Beroendet av inhyrd personal fortsätter. Under de första åtta månaderna kan man se en ökning av de totala kostnaderna i regionen där ökningen kan hänföras till sjukhusvården.

Bedömningen av årsprognosen på +869 mkr är tämligen vilseledande. Detta förklaras med extremt stora jämförelsestörande poster. Framför allt att de negativa ekonomiska effekterna av pandemin mer än väl kompenseras av andra kostnadsminskningar, riktade statsbidrag och övriga statliga pandemiersättningar men framför allt att regionens pensionsportfölj utvecklats positivt med den breda börsuppgång som skett. Värdet på pensionsmedelsportföljen har ökat med 16 procent vilket genererat en positiv resultateffekt på 729 miljoner kronor.

Den underliggande strukturella ekonomin är, i motsats till den ytliga bilden på +869 mkr, ansträngd. Vi kan fortsatt konstatera att det finns ett strukturellt underskott på över 200 mkr. Någon eventuell förbättring genom effektivisering på grund av omställningsplanen från förra delårsrapporten går det inte att påvisa.

Omställningsplanen

2019 beslutade ett enigt regionfullmäktige att ställa sig bakom den så kallade omställningsplanen för en ekonomi i balans. Målsättningen med omställningsplanen var att uppnå en kostnadsreducering på 565 miljoner kronor för åren 2020–2022 varav budgetreducering på 200 miljoner kronor och underskottshantering cirka 365 miljoner kronor.

75% av omställningsplanen byggde på att antalet anställda skulle reduceras. Sammantaget runt 400 anställda.

Efter beslutet fattats har regionens revision granskat planen och konstaterat att det funnits brister i styrelsens beredning av omställningsplanen för en hållbar ekonomi. Granskningens slutsats är att regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN) i beredningen inte undersökte förutsättningarna för HSN att inom tre år spara 528 miljoner kronor. Granskningen visar också på stora brister i HSN:s styrning, uppföljning och kontroll av verksamheternas arbete med att genomföra åtgärdsförslagen i omställningsplanen.

Pandemin har självklart påverkat förutsättningarna att genomföra delar av omställningsplanen. Därför ser situationen ut enligt följande:

Tabell 1. Effekt av omställningsplanen

Omställningsplanen	2019	2020	2021	2022	Summa
Planerad effekt	110	225	175	165	675
Uppnådd effekt	64	138	48	-	250
Återstående effekt	46	87	127	165	425

Källa: Region Västerbottens delårsrapport 1, 2021.

Likt vad tabell 1 visar finns det en återstående effekt av omställningsplanen 2022 på 425 mkr. I stort sett hela planen behöver bli verklighet under 2022 vilket handlar om att det ska reduceras med 400 tjänster under nästa år. Den uppnådda effekten på 250 mkr beskrivs enligt följande i delårsrapporten ”De ekonomiska effekter som redovisas i uppföljningen av omställningsplanen är till stor del pandemipåverkade vilket innebär att de kvarvarande effekterna på den strukturella ekonomin troligen är små”. Så även om omställningsplanen har resulterat i en effekt på 250 mkr så är väldigt litet av det bestående efter pandemin. En kraftigt bidragande orsak till den låga effekten av omställningsplanen är att den inte är en naturlig del av basenheternas budgetar. Planen ligger utanför budget och det är högst oklart vad den faktiskt mäter. Det framhålls åter igen vid presentationen i augusti att ”planen har bristande/ingen koppling mot de ekonomiska resultaten vilket försvårar att säga vad det faktiska strukturella underskottet är”. Att då påstå att planen ska ha levererat 78% fram till augusti blir svårt att begripa. En liknande bedömning av effekten av omställningsplanen kvarstår i delårsrapport 2.

För att nå framgång med ett så stort omställningsarbete krävs politisk handlingskraft och en genuin vilja att faktiskt lyckas. När vi ställde oss bakom omställningsplanen var det för att vi ville lyckas med det arbetet. Nu två år efter planen sjösattes återfinns tyvärr bara fromma förhoppningar om detta. Det bekräftas inte minst nu när den rödgröna majoriteten väljer att förskjuta planen till att prata om ett långsiktigt arbete bortom 2022. Vi hyser en stor förhoppning att den nya regiondirektören ska kunna lyckas bättre i arbetet att omsätta de politiska besluten i praktiskt genomförande.

Att minska med cirka 400 anställda fram till 2022 (260 st 2021 och 120 st 2022) är tämligen osannolikt givet att regionstyrelsens ordförande lovat att ingen anställd ska tvingas lämna. Omställningsplanen har under de tre år som varit kommit att präglas av någon mirakelmedicin som möjliggör att nå en ekonomi i balans utan att för den delen behöva ta några tuffa politiska beslut.

Sammantaget saknas förutsättningar att verkställa omställningsplanen som planerat. Därmed inte sagt att det finns delar i planen som kan vara väl värda att jobba vidare med i RS, HSN och RUN ordinarie verksamhetsplan och budgetarbete. Till exempel faktabaserad styrning, minskning av hyrpersonal, verksamhetsutveckling och kostnadsreduktion med hjälp av ökad digitalisering och effektivare inköp- och upphandlingsprocesser. Detta behöver ses som enskilda åtgärder med en tydligt budgeterad kostnadsminskning. Inte som en ytlig aggregerad sammanställning med oklarheter om vad som faktiskt mäts och redovisas. Regionens ekonomi är till största delen lönekostnader. Det hör alltså ihop med möjligheten att faktiskt minska kostnaderna.

Fokus i omställningsarbetet behöver skifta från generellt till i huvudsak ej vårdnära verksamhet likt att minska antalet handläggare, administratörer, stabsresurser och chefsled. Detta i kontrast till majoriteten som även vill minska på vårdpersonal såsom sjuksköterskor och läkare. Ett framgångsrikt arbete på detta skedde i Region Norrbotten med en mer kostnadseffektiv och ändamålsenlig förvaltningsstruktur i stab- och stödfunktioner. Där kunde de minska antalet anställda med 335 medarbetare från hösten 2019 till januari 2021, varav 272 tillsvidareanställda. Det har nu placerat Region Norrbotten bland de bästa regionerna i ekonomiskt utfall. Det var även förslag som vi föreslog i samband med den första delårsrapporten.

Vi kan konstatera att utvecklingen måste vändas. Från Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna är vi bekymrade över den avsaknad av krisinsikt som finns hos de styrande partierna i S, V och MP. Vi ser de ekonomiska utmaningarna som finns på såväl kort som på lång sikt. Utmaningar som tyvärr bara förvärrats under den senaste mandatperioden. Alla dessa utmaningar kräver åtgärder omgående. Då krävs politisk förändringskraft och en vilja att utveckla och förbättra sjukvården. Ett grundproblem är att maktinnehavet med 40 år av rött styre har lett till en avsaknad av idéer och brist på vilja och förmåga att pröva nya lösningar. Det krävs ett nytt ledarskap med nytt tänk och ny kraft i Region Västerbotten!

Yrkande

- Att Godkänna upprättat förslag till delårsrapport 2.
- Att Skyndsamt genomföra en extern genomlysning och analys av hela Region Västerbottens verksamhet för att identifiera besparingspotential. Lärdomar kan dras från arbetet i Region Norrbotten.
- Att Det sker ett omtag med arbetet med hur regionen ska nå en ekonomi i balans.
- Att Regiondirektören får i uppdrag att i samverkan med övriga förvaltningsdirektörer arbeta fram nödvändiga kostnadsreducerande åtgärder, i linje med detta yrkande för återrapportering till Regionstyrelsen.

Allians för Västerbotten

Nicklas Sandström (M)
Regionråd i opposition

Ewa-May Karlsson (C)
Gruppledare

Maria Lundqvist Brömster (L)
Gruppledare

Hans-Inge Smetana (KD)
Gruppledare